

Geachte voorzitter van de provincieraad,
Geachte gedeputeerden, raadsleden en griffier,
Beste panelleden, sprekers en coauteurs,
Dames en heren thuis,

Toeval bestaat amper. Op 4 december, morgen dus zouden de hulpdiensten- en heel in het bijzonder, de Brandweer- **Heilige Barbara** vieren: beschermster tegen brand en bliksem.

Inderdaad en helaas 'Zouden'...

Dat Covid-21 een échte viering alweer onmogelijk maakt, is opnieuw een hardvochtige streep door de rekening van brandweerlieden die –terecht- zo hard uitkeken naar hún feest.

Al eeuwenlang geportretteerd met toorts, bliksemschicht en soms ook munitie, geldt **Sint-Barbara** als de patroonheilige van gevaarlijke beroepen en vooral dan van allen die geconfronteerd worden met de gevaren van vuur.

Op de vooravond van Sint-Barbara draag ik deze openingsrede met **diep respect** op aan alle brandweerlieden die tijdens het werk gewond raakten of het leven lieten, voor de moed en de offers die zij en hun families hebben gebracht in de strijd tegen het vuur, voor onze veiligheid.

Mchtig Vuur: over de kracht van vuur en de beheersing ervan in sterk veranderde/veranderende tijden gaat uiteraard over de **gevaren**, maar ook (zonder afbreuk te doen aan de **genadeloosheid** ervan) over de kracht van vuur als **bron van vernieuwing en innovatie** in ons denken en doen.

‘Vuur’ is het derde deel in een cyclus van redes over de **vier elementen**. De inspiratie haalde ik bij Ovidius en Pythagoras: ‘het onvergankelijke bestel kent **vier elementaire oerstoffen**. Twee ervan zijn zwaar: **aarde en water**, die door hun gewicht vanzelf naar onderen getrokken worden. De twee andere zijn gewichtloos. Daar er niets op drukt gaan zij naar boven: **lucht en vuur**. En vuur is dan nog lichter dan lucht’...

Na lucht in 2019 en aarde, vorig jaar, volgt nu dus vuur om – bij leven en welzijn- volgend jaar te eindigen met water. En dit telkens weer vanuit onze **Antwerpse realiteit, opdracht en ambities**.

Dames en heren,

Vuur geeft en neemt. Vuur boeit, inspireert, verwoest en discrimineert. Al eeuwen lang. Sinds de mens er als eerste en enige wezen op aarde in slaagde vuur te maken en het te beheersen, blijft de dualiteit die zo eigen is aan vuur fascineren. In die zin heeft vuur zoveel gemeen met water.

Vuur is **bron van energie**. **Vuur** –en wat is bijv. de zon anders dan vuur en bron van schier eindeloze energie- geeft **hitte, kracht en energie** om ons te verwarmen; ons uit bed te krijgen en in beweging te brengen; om processen en machines aan te drijven, om ovens en lampen te doen branden.

Kortom, zonder vuur geen **voortgang**. Zonder vuur bleef veel onontdekt, onontgonnen, onvervuld of nooit uitgevonden.

Maar vuur kan ook **genadeloos**, verwoestend en vernietigend zijn. Voorbeelden zijn legio: de vulkaanuitbarsting op La Palma; de steeds nóg meer uitdijende en verschroeiende zomerse bosbranden in het Zuiden van Europa, Australië, Californië, Zuid-Amerika.

Ook in ons land worden we steeds vaker geconfronteerd met de verwoestende kracht van vuur. Alleen al tijdens de pandemie moesten we twee grote **natuurbranden** bestrijden.

In april 2020 bezocht Minister Zuhair Demir het prachtige natuurreservaat De Liereman, terwijl het veen nog na smeulde. En meer recent vernielde een brand een deel van de unieke natuur van het Groot Schietveld in Brecht.

Helaas is er nog meer aan de hand. Wat geldt voor de Sars-Cov-2 pandemie en de verwoestende overstromingen van afgelopen zomer, geldt onverminderd en al jarenlang voor vuur: vuur **discrimineert**.

Zo worden **kwetsbare huishoudens** veel vaker geconfronteerd met brand. Soms heeft dat te maken met een problematische wooncultuur, gebrek aan voorzichtigheid of ronduit onvoorzichtig gedrag. Meestal is de **gebrekkige woningkwaliteit** de doorslaggevende oorzaak.

Wie het moet stellen met weinig middelen, woont doorgaans in een onveilige of verouderde woning en beschikt over onvoldoende middelen om te investeren in rookmelders en branddekens, laat staan in brandpreventie in het algemeen.

En alsof dat nog niet volstaat: veelal is ook de **menselijke schade** aanzienlijk groter. In de eerste plaats voor de getroffen gezinnen zelf, maar niet zelden ook voor de omwonenden.

Geen tragischer voorbeeld dan de vreselijke brand in de Londense **Grenfelltoren** in 2017. Tot vandaag zijn nog steeds niet alle slachtoffers geborgen, en blijft de finale dodentol ongewis.

+++

Wie een brand overleeft, is niet zelden getekend voor het leven. Lichamelijk, psychisch en emotioneel. In Antwerpen en omstreken kunnen brandwondenslachtoffers gelukkig rekenen op de indrukwekkende steun van **Oscare vzw**. Dit jaar viert Oscare trouwens haar 20ste verjaardag.

Inmiddels wordt **Oscare** ook internationaal geroemd om haar kennis en expertise rond **littekenbehandeling**, om haar focus op preventie, sensibilisering en nazorg. Bij deze breng ik graag hulde aan Greet Rouffaer, Patrick Declerck en Koen Maertens die het Greet Rouffaerhuis, nu **Oscare** uitbouwden tot wat het vandaag betekent voor **brandwondenslachtoffers** in het bijzonder en de samenleving in het algemeen.

Overbodig om u te overtuigen van de gevaren van vuur en brand. Overbodig om te poneren dat we ons nog steeds verstandig moeten wapenen tegen brand.

+++

‘Verstandig’, want pogingen om zo goed als alle risico’s a priori en maximaal terug te dringen, zijn gedoemd om te mislukken. Die pogingen zouden ook niet per se verstandig zijn. Minstens zouden we te veel kansen laten liggen.

Risico’s en het durven nemen ervan zijn immers cruciaal voor **innovatie en vooruitgang**. Als geen mens ooit –als een Daedalus gelijk- de ambitie had om te vliegen als een vogel, maakten de gebroeders Wright, allicht nooit hun eerste vlucht.

Dan zeilden we nog steeds de wereld rond. Bleven a fortiori de ruimte, de maan, Mars nooit-verkend.

Uiteraard was die eerste vlucht waanzinnig risicovol. Tegelijk was ze van het grootste belang voor de verdere ontwikkeling van de luchtvaart, zoals elke succesvolle ruimtemissie ons nog steeds wetenschappelijk inzicht en vooruitgang brengt. Of zoals T.S. Eliot het ooit zo mooi samenvatte: **“Het zijn enkel zij die het risico nemen om te ver te gaan, die te weten komen hoe ver iemand kan gaan.”**

Succes is nooit verzekerd. Incidenten zijn nooit helemaal uit te sluiten. Maar roekeloosheid leidt niet zelden tot de val, zoals Icarus op weg naar de zon in zijn jeugdige *hubris* mocht ervaren...

Risico's begrijpen, inschatten en afwegen zonder te vervallen in verlammende angst of (zelf) vernietigende roekeloosheid, veronderstelt reflectie, voorbereiding en interactie.

Het veronderstelt dat we kansen zien en grijpen. Dat we bedreigingen begrijpen en trachten om te buigen. Ieder van ons en de gemeenschap in het algemeen!

Wie reflectie zegt, denkt aan filosofen. Dankbaar en met veel waardering geef ik na mijn korte inleiding het woord aan Prof. Dr. **Ignas Devisch**, die (over berekende risico's nemen gesproken) vriend en vijand verraste toen hij in september 2021 Leo Neels opvolgde als algemeen directeur van de even beroemde als in zekere zin beruchte denktank Itinera.

Toeval bestaat amper...In volle lockdown publiceerde Ignas Devisch zijn uitstekende boek: **Vuur. Een Vergeten Vraagstuk**. Mijn keuze om deze rede te wijden aan het element vuur was toen al gemaakt. Ook voor mij kon zijn boek op geen beter moment verschijnen.

Hij zal allicht verder ingaan op de veelzijdigheid, kracht, betekenis en impact van vuur, op onze immer ambigue omgang ermee en op de noodzakelijke herijking van onze verhouding ertoe. In het bijzonder op onze verhouding tot energie en de zon als bron ervan. Maar dat is voor later.

+++

Na, bij voorkeur ernstige reflectie volgt doordachte actie, al zullen we – zoals **Anne Bergmans** meesterlijk aantoonde in haar bijdrage- blijvend moeten leren omgaan met een mate van onzekerheid en de boeiende gevolgen en impact ervan.

Vandaar het grote belang van **veerkracht** en van een eindeloos vermogen om ons aan te passen aan, en in te spelen op wijzigende contexten.

Deze inzichten ontslaan ons niet van onze plicht om:

- risico's te analyseren,
- deze analyses te blijven toetsen aan de wijzigende realiteit,
- aangepaste preventieve maatregelen te formuleren en in acht te nemen én vooral ook om
- te leren leven in, en met een wereld waar we ondanks preventie en pro-actie niet alle risico's, gevaren en onzekerheden kunnen controleren.

Of nog: '**denken in termen van risico om te kunnen omgaan met onzekerheid**', zoals Anne het omschrijft.

+++

Vuur, dames en heren, raakt alle facetten van ons leven, waar we het ook beleven: thuis, in onze buurt: op straat, op het werk, in de haven, in de natuur, ...

Bovendien maken vooruitgang en de opkomst van nieuwe technologieën incidenten tegelijk minder talrijk én complexer. En ook dat brengt nieuwe risico's met zich mee.

Niels Vanlaer, Business Continuity Manager van het Antwerps Havenbedrijf licht dit toe voor de risico's en onzekerheden in en om de haven en de scheepvaart.

In een uitgebreid deel geven de **5 uitmuntende zonecommandanten** van de 5 hulpverleningszones van provincie Antwerpen een boeiend overzicht van de wijzigende risico's en uitdagingen. Die zijn niet min. Ze hangen samen met de disruptieve transitie waar we allemaal voor staan.

Dat schuurt bij momenten, maar de Hulpdiensten geven zich er minstens scherp rekenschap van. Bovendien organiseren ze zich erop met de zone én binnen een sterk netwerk dat interdependent en erg flexibel is.

Die ge-netwerkte organisatiekwaliteiten zijn evenwel nooit volledig af en moeten permanent en diep in de organisatie geborgd worden.

Dit sluit ook aan bij de inzichten van **Hugo Marynissen en Steven van den Oord** m.b.t. *crisis-governance*.

Maar ik loop vooruit. Onze **ruimtelijke ontwikkeling** en de **energietransitie**: weg van fossiele brandstoffen naar elektrische wagens of – als transitie-technologie- wagens op CNG of LPG, brengen extra uitdagingen met zich mee voor het voorkomen en bestrijden van brand en ontploffingen. Met een ruimere introductie van Waterstof als energiedrager zal dat zeker niet anders zijn.

Domotica, big data, artificiële intelligentie, machine learning of support voor menselijke pro-actie, preventie en interventie bieden uiteraard ook heel wat nieuwe kansen, in het bijzonder voor de hulpdiensten.

Tegelijk kunnen zij ook falen en/of bron van zijn nieuwe risico's en onzekerheden: **'elk nadeel heb zijn voordeel, maar elk voordeel niet zelden ook een zeker nadeel'**... Dat inzien en begrijpen is cruciaal. Evenals de inzet van het juiste talent op het juiste moment, op de juiste plek. Ook waar en wanneer dat minder voor de hand ligt.

Om aan deze nieuwe risico's het hoofd te kunnen bieden moeten de hulpdiensten goed voorbereid en getraind zijn. De tijd waarin brandweerkorpsen enkel trinden in hun eigen kazerne en afhingen van de kennis van de eigen leden ligt al ver achter ons.

Dankzij **Campus Vesta** wordt elk lid van de brandweer opgeleid op dezelfde manier. Zo beschikt elke brandweerman of -vrouw over dezelfde basisvaardigheden. Campus Vesta, haar naam refereert aan de godin van het haardvuur, van de eendracht en de veiligheid in de staat, zorgt ervoor dat alle brandweerlieden voldoende opgeleid zijn om aan alle verwachtingen te voldoen en veilig te kunnen werken.

Oefening baart kunde, en dankzij Campus Vesta zijn er meer mogelijkheden toe dan vroeger.

+++

Natuurbranden zijn van alle tijden. In sommige landen of streken worden ze gecontroleerd ingezet voor bos- en natuurbeheer. Vuur is dan een regeneratieve kracht.

Problematischer is de grote toename van **ongecontroleerde, schier onbeheersbare bos- en natuurbranden**. Zij zijn, zowel het gevolg als de letterlijke 'brandversneller' van voortschrijdende klimaatverstoring.

Zij verwoesten rijke bio-diverse biotopen. Ze bedreigen mensen, hun woningen, dorpen en/of vakantieverblijven.

Ook bij ons.

Het risico dat de natte zomer van 2021 de hitte en droogte van de voorbije jaren doet vergeten, is reëel. Nochtans leidt ook bij ons de **klimaatverstoring tot toenemende droogte** waardoor het **risico op brand** navenant groeit. Als regio met een extreem lage waterbeschikbaarheid, is Vlaanderen –en in het bijzonder ook onze eigen provincie - bovendien extra kwetsbaar.

Om al deze redenen moeten **omwonenden van natuurgebieden**, maar ook occasionele of trouwe bezoekers zich buitengewoon scherp bewust zijn van de impact van het eigen gedrag op brandrisico's. Risico's die vooral in tijden van extreme droogte, veel wind en lage waterbeschikbaarheid moeilijker beheersbaar zijn.

Een sintel van de barbecue of vuurkorf, een achteloos weggeworpen sigarettenpeuk, glas- of spiegelscherf... meer is vaak niet nodig om een natuurgebied in lichterlaaie te zetten.

Tot nog toe hebben dergelijke natuurbranden -althans in Vlaanderen- gelukkig nog geen mensenlevens geëist of zware materiële schade aan woningen en/of weekendverblijven veroorzaakt. Dat is geen vrijbrief voor achteloosheid. Want ook

de natuurschade heeft een enorme kost, ecologische en economisch.

Ecoloog **Geert De Blust** gaat straks verder in op de impact van vuur op de natuur.

Geen **haven**, geen petrochemisch of chemisch proces zonder hitte of vuur. Het volstaat om de schouwen en vele plants in de haven te aanschouwen. Niet zelden is vuur noodzakelijk om bedrijven en hun hoogtechnologische complexe processen operationeel te houden.

De karakteristieke omstandigheden van de haven, met de nabijheid van gevaarlijke stoffen, zorgen voor zeer specifieke risico's.

Specialisten onderscheiden **drie types branden** die in en om een haven kunnen woeden: een **scheepsbrand**, een **ladingbrand** en een **industriebrand**. **Niels Vanlaer** gaat er dieper op in en licht de interactie tussen Havenbedrijf Antwerpen, de bedrijfsbrandweer en de hulpverleningszones toe.

Dames en heren,

Vuur, risico's, onzekerheden, uitdagingen, kansen, innovatie, creatie, regeneratie, kracht, energie...

Vuur is te complex en veelzijdig voor slechts één rode draad, laat staan voor een specifieke, vaste omgang ermee. Dat zou per definitie intrinsiek tegenstrijdig zijn. De rijke notie van ***Crisis Governance*** als manier om met risico's en onzekerheden om te gaan, komt daaraan tegemoet.

Crisis Governance gaat immers vooral om een gelaagde mentale ingesteldheid in die zin dat incidenten niet plots en onverwachts zijn, maar doorgaans geleidelijk getriggerd worden, en zich tóch altijd weer anders manifesteren dan vooraf bedacht.

Eerder dan met vaste structuren en vooraf gemaakte plannen – hoe belangrijk die ook zijn voor voldoende stabiliteit en houvast – houdt *Crisis Governance* zich bezig met o.m. het volgende **vraagstuk**:

Hoe zet een organisatie -of een complex van organisaties- vormen en structuren van autoriteit en samenwerking in om:

1. data te verzamelen,
2. deze te verrijken tot informatie,
3. middelen en capaciteit te bundelen, en
4. activiteiten te coördineren.

En dit allemaal met een **gedeeld doel** voor ogen: crises en onzekerheden met zo weinig mogelijk negatieve impact sneller en beter het hoofd bieden.

De zaadjes voor een dergelijke aanpak worden overigens best breed gezaaid lang voor er sprake is van crises, al zijn die in zekere zin altijd latent aanwezig.

Dames en heren,

Afgelopen zomer mijmerden we – op veilige afstand en buiten-
bij het avondlijke haardvuur met de verschillende coauteurs
over dit fascinerende onderwerp en deze rede.

Uiteenlopende onderwerpen en ook pijnpunten waarmee onze
5 brandweerzones geconfronteerd worden kwamen daarbij
uitvoerig aan bod.

Zo spraken we bijv. ook over:

1. het **budget** van de hulpverleningszones in tijden van
nieuwe risico's,
2. de continue zoektocht naar **bekwaam personeel** én
vrijwilligers,
3. de **opleiding** van de brandweerlieden en de impact
hiervan op de werking van de hulpverleningszones en,
4. de **samenwerking** tussen de hulpverleningszones
onderling resp. tussen de hulpverleningszones en de
lokale resp. de hogere overheden: de gemeentebesturen
en de provincie resp. de Vlaamse en federale overheid.

In een panelgesprek met vertegenwoordigers van de 5 hulpverleningszones uit provincie Antwerpen, delen we zo dadelijk enkele inzichten met u.

Voor de omgang met risico's en onzekerheden, voor de veiligheid én het welzijn van onze regio, zijn ze m.i. ook voor uw raad interessant en van groot belang.

Aansluitend op het panelgesprek zal **Maya Gijsselaar**, van dienst Noodplanning een korte toelichting geven over de erg nuttige, dra onmisbare **cartografietool** die voor bestrijding van calamiteiten in natuurgebieden werd ontwikkeld. Daarna rond ik af met slotbeschouwingen.

+++

Graag geef ik nu het woord aan professor **Ignas Devisch**, auteur van *Vuur. Een vergeten hoofdstuk*. Vanuit een filosofisch perspectief wijdt hij u verder in, in de kracht, risico's en de soms vernietigende schoonheid van fascinerend vuur.

Hij spreekt over zijn ideeën om de mens weer beter te verbinden met vuur in al zijn diversiteit en met de zon in het bijzonder.

Dames en Heren,

Bij deze is de derde rede in de cyclus over de vier elementen, bijna afgerond.

Dit is de tweede openingsrede in tijden van pandemie. Afgelopen is die helaas bijlange nog niet.

Mede in uw naam dank ik de coauteurs en sprekers meest hartelijk voor hun bijdrage, voor het delen van hun waardevolle kennis en inzichten, voor de tijd en energie die zij in dit project investeerden. Zij deden dat bovenop hun drukke bezigheden.

In een jaar waarin het coronavirus andermaal alle aandacht kaapt, is een openingsrede over vuur en bij uitbreiding over: **risico's, onzekerheden, voortdurende onvoorspelbaarheid, crisissen en de aanpak ervan**, passend. Al mogen we vooral ook niet vergeten om ondanks veel te **hopen en te genieten**.

Niettemin, de werkelijkheid is zoveel weerbarstiger en sterker dan onze wil om ze naar onze hand te zetten. Met vuur is het niet anders. Beide nopen ze ook tot **nederigheid en bescheidenheid**.

Hopelijk versterkt dit ons inzicht in en onze aanvaarding van risico's en onzekerheden als wezenlijk - en, misschien wel meest spannende - deel van ons leven: "***Life is either a daring adventure or nothing at all***", aldus de Amerikaans schrijfster Helen Keller, die zicht en gehoor verloor nog voor ze twee werd.

Dat is waar: risico's, onzekerheden,...maken het leven tot op zekere hoogte spannend.

Op voorwaarde dat we blijven **bijleren en blijven samenwerken** om risico's en onzekerheden verstandig te beheren.

Op voorwaarde dat we oog blijven hebben voor elkaar. In het bijzonder voor wie kwetsbaar is.

Op voorwaarde dat zoveel mogelijk mensen over zoveel mogelijk handvatten beschikken om er zelfredzaam en met de nodige veerkracht mee om te gaan en/of anderen met eigen kennis en expertise bij te staan.

Met al bij al kleine ingrepen kan iedereen het risico op brand evenals de schade door brand verminderen.

1. Rookmelders installeren en geregeld controleren;
2. stekkers van elektrische apparaten uittrekken na gebruik;
3. elektronica eerder overdag dan 's nachts opladen en wel met gekeurde stekkers en ongeschonden kabels;
4. het gasfornuis toedraaien, frietketels, fondue en gourmetstellen uittrekken na het koken;
5. controleren of alle kaarsen gedoofd zijn alvorens in bed te kruipen en dat liefst doen zonder sigaret en ...

Kleine goede gewoonten, die het verschil kunnen maken tussen leven en dood.

Net als elke burger, moeten ook de hulpdiensten oog hebben voor actuele en toekomstige risico's.

U hoorde het, het scala aan risico's waarmee onze hulpdiensten, natuurbeheerders en bedrijfsbrandweerposten geconfronteerd worden, wordt almaar uitgebreider en complexer.

Als een elektrische wagen vuur vat, moet niet alleen een brand worden geblust, maar ook elektrocutie worden vermeden.

Er was een tijd dat de brandweer vooral geconfronteerd werd met kleine incidenten, zij het vaak met vele tegelijk, in een relatief overzichtelijke, eenduidige context.

Die hoge frequentie lijkt momenteel minder aan de orde, al rukt de brandweer nog geregeld voor meer dan één incident op hetzelfde moment uit. Dat hoorde u zonet.

Belangrijker en extra uitdagend zijn de sterk toegenomen omvang en complexiteit van interventies. Die vereisen een grotere expertise én meer tijd om ze te bedwingen.

De voorbeelden zijn legio: het inferno aan de Paardenmarkt, de gasexplosie in Wilrijk, de ingestorte school in aanbouw op Nieuw Zuid...Wat rest aan ruïnes staat er nog als aangrijpende getuige...

Met de veranderingen in de aard, omvang, complexiteit en context van de risico's, maakte ook de brandweer zelf een grondige evolutie door.

Door de toenemende nood aan zowel brede expertise als gespecialiseerd personeel, wordt de lat steeds hoger gelegd.

Ons opleidingsinstituut, Campus Vesta speelt daar voortreffelijk op in.

Mede dankzij een stevige injectie aan middelen vanuit het SEVESO-fonds kon Campus Vesta de zogenaamde Tweede Oefenplaat bouwen waar korpsen komen trainen op de bestrijding van industriële bedrijfs- en havenbranden.

Ik heb onze panelgasten goed begrepen: de uitdagingen waarmee de brandweer vandaag en morgen geconfronteerd wordt, zijn zó divers en uiteenlopend dat we opnieuw moeten nadenken over het **profiel van vrijwilligers**.

Blijven we die rol voorbehouden voor operationele medewerkers? Of kunnen ook andere profielen hun nuttige expertise als vrijwilliger ten dienste stellen van de brandweer van de toekomst? Denk bijvoorbeeld aan data-analisten, ingenieurs, wie weet zelfs juristen, people-managers, ...

Brandveiligheid, veiligheid en zekerheid... zijn meer dan ooit een zaak van ons allemaal. Brandveiligheid en –robuustheid zou net zo evident moeten zijn als goede ventilatie en luchtkwaliteit in woningen, bedrijven, openbare gebouwen en publieke ruimtes.

Brandpreventie-adviezen worden soms wel, soms niet gevraagd.

Toezicht op de consequente uitvoering ervan, is er helaas amper. Misschien moeten **verzekeringsmaatschappijen** deze adviezen opvragen bij het afsluiten van de brandverzekeringpolis om na te gaan of voldoende aan de **schadebeperkingsplicht** is voldaan.

Het belang van brandpreventie-adviezen en de correcte uitvoering ervan, geldt trouwens des te meer wanneer de impact van een mogelijke brand zoveel verder reikt dan de woning of tuin waar hij is ontstaan:

In de nabijheid bijvoorbeeld van collectieve voorzieningen als scholen, kribbes, instellingen voor personen met een handicap of woonzorgzones, net als waardevol onroerend erfgoed; Dan wel in de nabijheid van kwetsbare, brandgevoelige natuur.

Kortom, overheid, brandweer, burger...het risico op brand en de mogelijke schade erdoor beperken is een opdracht van ons allemaal.

Beste raadsleden,

Ik hoop dat u mijn mening deelt dat alle sprekers elk vanuit hun eigen expertise een uiterst interessante bijdrage leverde over de impact van vuur op de omgeving.

Geert De Blust lichtte toe hoe vuur werd en wordt gebruikt om aan natuurbeheer te doen, maar tegelijk ook een vernietigende impact kan hebben op natuurgebieden.

Zowel bezoekers, beheerders als omwonenden van natuurgebieden moeten zich voortdurend rekenschap geven van de impact van hun gedrag op het beschermen van de natuur en het risico op brand. De overheid moet en kan daarbij helpen.

Niels Vanlaer toonde overtuigend aan dat een haven en industrie zonder vuur vergelijkbaar is met – om het volks te zeggen- een café zonder bier. De keerzijde is het risico op ongecontroleerde branden.

Een risico dat immense proporties kan aannemen door de concentratie aan gevaarlijke stoffen en de interferentie daartussen in het economisch hart van onze regio.

Samenwerken is ook hier het sleutelwoord. Ge-netwerkt samenwerken met en tussen de **diverse hulpverleningszones** onderling, de bedrijfsbrandweerposten, het Havenbedrijf, de havengemeenschap én uiteraard ook de Nederlandse resp. Europese collega's, is dan noodzakelijk.

Dames en heren,

Eindigen doe ik als steeds met enkele **concrete beleidsaanbevelingen** die inspelen op de analyses en voorstellen van de échte specialisten. Mede aan ons om die naar best vermogen, altijd samen en in volgehouden overleg te helpen realiseren. Ook uw raad en college kunnen daarbij mee het verschil maken.

1. **We ondersteunen en versterken samen met lokale besturen de sensibiliseringscampagnes om de veiligheids- en risicocultuur te versterken en te verscherpen.** Zo maken we buurtbewoners bewust van de mogelijke impact van hun woning en gedrag op aanpalende gevoelige infrastructuur, zoals scholen, kribbes of historische gebouwen, of op nabij liggende natuurgebieden.
2. **Vergunningsaanvragen voor nieuwe gebouwen en ontwikkelingsinitiatieven, in het bijzonder in de**

buurt van gevoelige infrastructuur en/of natuurgebieden, worden onderworpen aan een verscherpt brandweeradvies. Daarbij wordt niet enkel gekeken naar de woning *an sich*, maar ook naar de bredere omgeving.

3. Tegen ten laatste 2025 zijn alle appartementsgebouwen en sociale woningen waar de brandveiligheid (nog) niet het gewenste niveau bereikt heeft, in kaart gebracht.

4. Ten laatste vanaf 2025 voeren de hulpverleningszones in de zonet vermelde gebouwen de noodzakelijke veiligheidsaudits uit. Deze audits worden uitgevoerd in overleg en/of samenwerking met de diensten die verantwoordelijk zijn voor deze gebouwen. De hulpverleningszones maken concrete afspraken en kijken toe op de opmaak en uitvoering van een stappenplan om de brandveiligheid van deze gebouwen op het gewenste niveau te brengen.

5. Waar dit echt nodig is, beperken of verbieden gemeentelijke politiereglementen het gebruik van vuur in tuinen nabij kwetsbare natuur tijdens de

vuurgevaarlijke periodes. Voor onze kwetsbare natuur zelf is het vuurverbod inmiddels geregeld, voor de omliggende tuinen nog niet. Het doel is duidelijk: vermijden dat een brand die start in een tuin, overslaat naar een aanpalend natuurgebied.

6. De hulpdiensten voorzien we van uniforme kaarten.

Goede en uniforme cartografie is immers een noodzakelijk basisinstrument om natuurbranden zo snel en veilig mogelijk en zo nodig met vereende kracht van verschillende korpsen onder controle te krijgen. Dat project zit alvast op schema.

7. De vijf hulpverleningszones in provincie Antwerpen borgen de bestaande goede samenwerking op structurele wijze.

We dragen bij tot die goede samenwerking door jaarlijks interzonale oefeningen te organiseren. Zo blijven de verschillende brandweerzones - zowel operationeel als organisatorisch- op elkaar ingespeeld en vormen ze één ploeg bijeen grootschalig incident.

8. We blijven aansturen op een eengemaakte operationele bevelstructuur die geactiveerd wordt bij grootschalige noodsituaties. De beleidsopschaling:

van gemeentelijke over provinciale tot federale fase maakt deel uit van de vertrouwde ruggengraat van het crisisbeheer in ons land. vooralsnog ontbreekt het aan een eengemaakte operationele bevelstructuur voor een optimale coördinatie van mensen en middelen in het geval van een grootschalige federale noodsituatie.

Wat geldt voor grootschalige overstromingen geldt immers onverminderd voor een grootschalig of langdurig inferno in bijvoorbeeld uitgestrekte of uiterst kwetsbare natuur- en havengebieden.

9. De geïntegreerde samenwerking tussen de hulpverleningszones en bedrijfsbrandweereenheden, wordt structureel verankerd.

Dames en Heren, in de zaal en thuis,

Tenzij u nog vragen of opmerkingen heeft voor één van de sprekers, de leden van het panel of mezelf, rond ik graag af met woorden van dank en veel waardering.

Vooreerst dank ik de sprekers. Zij namen de tijd om ons beter wegwijs te maken in de wereld van vuur, risico's, onzekerheden, kansen en opportuniteiten.

Veel dank aan en waardering voor prof. Dr. **Ignas Devisch** voor de toelichting bij zijn boek én voor de filosofische duiding van de betekenis van vuur in en voor onze huidige samenleving.

Bedankt, **Geert De Blust**, voor uw brede toelichting over vuur in de natuur.

Heel veel dank **Maya Gijsselaar** voor je de toelichting over de cartografietool als al te lang ontbrekende tool in de strijd tegen natuurbranden en voor je bijdrage aan de realisatie van dit uiterst nuttige instrument.

Ook **Niels Vanlaer**, dank ik meest hartelijk voor zijn uiteenzetting over de dubbele ambigue rol van vuur in de haven en het uitgestrekte industriecomplex errond.

Uiteraard dank ik ook de **leden van het panel**. Vanuit hun indrukwekkende ervaring en praktijk wierpen zij een uniek licht op **wijzigende risico's en de wijzigende methoden om deze met zo weinig mogelijk impact te bestrijden**. Ook op dat vlak eisen mensen steeds meer, en accepteren ze steeds minder.

Hartelijk dank Bert Bruggemans, Koen Bollen, Luc Faes, Nathalie Mortelmans en François Van den Eynde. In het bijzonder ook voor de ten zeerste gewaardeerde samenwerking al van sinds ik dit mooie ambt mag uitoefenen.

Bij een rede hoort ook een publicatie. Dat is dit jaar niet anders. Net als vorig jaar stond ik er niet alleen voor. Verschillende coauteurs werkten er aan mee.

Sommigen van de coauteurs hoorde u vandaag al aan het werk. Ik hoop van harte dat u en vele anderen ook de tijd nemen en moeite doen om de uitmuntende bijdragen van **Anne Bergmans, Hugo Marynissen, Steven van den Oord en Ralf Bruyninckx** te lezen.

Op een briljante en zeer helder opgebouwde wijze zorgt Anne Bergmans voor het **conceptuele fundament van deze rede**.

Prof. Dr. **Hugo Marynissen en Steven van den Oord** gaan vooral dieper in op een nieuwe manier van omgaan met risico's, onzekerheden en het ge-netwerkt beheer ervan, kortom op *crisis-governance*.

Tot slot en niet in het minst, dank ik u voor de aandacht die uw raad en college ook in de toekomst aan dit thema zullen besteden. Verspreid het nieuws en het belang van goede voorzorgsmaatregelen...

Onnodig u te vertellen waarom we helaas alweer moeten afzien van de aansluitende receptie... Daarom en voor alles: **take care, blijf gezond en een heel fijn weekend.**